

Huvudman

Katrineholms kommun
kommunen@katrineholm.se

Beslut

Datum 2025-09-15

Dnr SI 2024:5601

Sida 1 (6)

Ärendet

Tillsyn av Stensätter anpassad grundskola i Katrineholms kommun; nu fråga om uppföljning av beslut den 25 november 2024

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har hösten 2024 genomfört en tillsyn av Stensätter anpassad grundskola i Katrineholms kommun. Tillsynen har omfattat bestämmelser gällande undervisning av behöriga och legitimerade lärare, anställning av lärare samt beslut om betyg och betygskatalog.

Skolinspektionen har den 25 november 2024 beslutat att förelägga Katrineholms kommun att senast den 18 augusti 2025 vidta åtgärder för att avhjälpa brist rörande undervisning av behöriga och legitimerade lärare.

Katrineholms kommun har den 18 augusti 2025 inkommit med en redovisning av vidtagna åtgärder med anledning av föreläggandet.

Skolinspektionen har i nu aktuellt ärende tagit ställning till om Katrineholms kommun har följt föreläggandet samt om påtalad brist har avhjälpes.

Motivering av beslutet

Undervisning av behöriga och legitimerade lärare

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder framgår att huvudmannen annonserat efter speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning vid tre tillfällen under perioden december 2024 till juni 2025. Huvudmannen uppger dock att rekryteringen av behörig personal inte lyckats men att nya rekryteringsinsatser planeras att genomföras hösten 2025 och våren 2026.

Av redovisningen framgår vidare att huvudmannen upprättat ett samarbete mellan Katrineholm kommuns tre anpassade grundskolor i syfte att tillvarata kompetenser inom huvudmannens övergripande organisation.

Under höstterminen har en speciallärare, med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning, med anställning vid en av kommunens anpassade grundskolor fördelats på 20 procent till Stensätter anpassad grundskola för att bedriva undervisning i framförallt ämnet slöjd samt handleda personal. Huvudmannen uppger vidare att huvudmannen organiserat vidareutbildning för minst 7 lärare för att öka behörigheten i den anpassade grundskolan. Av inkommen redovisning framgår även att en undervisande lärare ska påbörja utbildning till speciallärare med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning hösten 2025. Huvudmannen redogör även för skälen till att huvudmannen bedömt att de lärare som bedriver undervisning på skolenheten är lämpliga att bedriva undervisning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att endast den som har legitimation som lärare eller förskollärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen (2 kap. 13 § skollagen).

Av förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare framgår att behörig att undervisa i anpassade grundskolans årskurs 1-6 är den som har avlagt speciallärarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning och

1. grundlärarexamen enligt samma bilaga med inriktning mot arbete i förskoleklass och grundskolans årskurs 1-3,
2. en äldre examen än som avses i 1 och som är avsedd för arbete i minst en av årskurserna 1-3 i grundskolan, eller
3. genom att ha kompletterat en examen som ger behörighet att bedriva undervisning enligt denna förordning med ytterligare utbildning har fått kunskaper och förmågor som motsvarar kraven för en examen som avses i 1.

En lärare som avses i första stycket är endast behörig att undervisa i det eller de ämnen som omfattas av lärarens utbildning. En lärare som avses i första stycket är dock endast behörig att undervisa i svenska som andraspråk om läraren i sin utbildning har fullgjort 30 högskolepoäng eller motsvarande omfattning i ämnet. En lärare som avses i första stycket är dessutom behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett ämne, som läraren är behörig att undervisa i, är relevant.

Kravet i första stycket på att ha avlagt speciallärarexamen gäller inte lärare som har avlagt en behörighetsgivande examen som är äldre än en sådan behörighetsgivande examen som anges i bilaga 2 till högskoleförordningen och omfattar inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

Vidare framgår att en lärare som är behörig att undervisa i ett eller flera ämnen enligt 11 § är även behörig att undervisa i anpassade grundskolans årskurs 1–6 i ytterligare ett eller flera ämnen, om läraren genom att ha kompletterat sin behörighet enligt nämnda bestämmelse med ytterligare utbildning har fullgjort ämnesstudier i detta eller dessa ämnen i den omfattning som anges i andra stycket.

Ämnesstudier som avses i första stycket ska omfatta

1. minst 30 högskolepoäng eller motsvarande omfattning i ämnet svenska, svenska som andraspråk eller matematik,
2. minst 30 högskolepoäng eller motsvarande omfattning i ett eller minst 15 högskolepoäng eller motsvarande vardera i två av ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik eller slöjd,
3. minst 15 högskolepoäng eller motsvarande omfattning i samhällsorienterande ämnen i huvudsak jämnt fördelade mellan dessa ämnen,
4. minst 15 högskolepoäng eller motsvarande i naturorienterande ämnen och teknik i huvudsak jämnt fördelade mellan dessa ämnen,
5. minst 7,5 högskolepoäng eller motsvarande omfattning i ett av de ämnen som avses i 3 eller 4, eller
6. minst 15 högskolepoäng eller motsvarande omfattning i ett annat ämne än som avses i 1, 2, 3, 4 eller 5.

En lärare som avses i första stycket är även behörig att undervisa i det eller de ämnesområden för vilket ett ämne, som läraren är behörig att undervisa i, är relevant.

Av förordningen framgår vidare att behörig att undervisa i anpassade grundskolans årskurs 1-6 i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik eller slöjd och i ämnesområdena estetisk verksamhet, motorik eller vardagsaktiviteter är, utöver vad som följer av 11 eller 11 a §, den som har avlagt speciallärarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning och

1. grundlärarexamen enligt samma bilaga med inriktning mot arbete i fritidshem,
2. grundlärarexamen enligt samma bilaga med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 4-6,
3. ämneslärarexamen enligt samma bilaga med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9,
4. en äldre examen än som avses i 1 och som är avsedd för arbete i fritidshem och minst en årskurs i grundskolan,
5. en äldre examen än som avses i 2 eller 3 och som är avsedd för arbete i minst en av årskurserna 4-9 i grundskolan, eller

6. genom att ha kompletterat en examen som ger behörighet att bedriva undervisning enligt denna förordning med ytterligare utbildning har fått kunskaper och förmågor som motsvarar kraven för en examen som avses i 1, 2 eller 3.

En lärare som avses i första stycket är endast behörig att undervisa i något eller några av de ämnen som anges där och som omfattas av lärarens utbildning. Läraren är dessutom endast behörig att undervisa i något eller några av de ämnesområden som anges i första stycket för vilket ett sådant ämne är relevant.

Kravet i första stycket på att ha avlagt speciallärarexamen gäller inte lärare som har avlagt en behörighetsgivande examen som är äldre än en sådan behörighetsgivande examen som anges i bilaga 2 till högskoleförordningen och omfattar inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning.

Slutligen framgår att behörig att undervisa i anpassade grundskolans årskurs 1-6 i ett eller flera av ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik eller slöjd är, utöver vad som följer av 11, 11 a eller 12 §, den som har avlagt speciallärarexamen enligt bilaga 2 till högskoleförordningen (1993:100) med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning och som är behörig att undervisa i samma ämne eller ämnen i minst en av årskurserna 7-9 i grundskolan eller i gymnasieskolan.

En lärare som är behörig enligt första stycket att undervisa i ett eller flera ämnen är dessutom behörig att undervisa i något eller några av ämnesområdena estetisk verksamhet, motorik eller vardagsaktiviteter för vilket ett sådant ämne är relevant.

Kravet i första stycket på att ha avlagt speciallärarexamen gäller inte lärare som har avlagt en behörighetsgivande examen som är äldre än en sådan behörighetsgivande examen som anges i bilaga 2 till högskoleförordningen och omfattar inriktning eller specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. (2 kap. 11 – 12 a §§ förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare)

Av skollagen framgår att om det inte finns någon att tillgå inom huvudmannens organisation som uppfyller kraven enligt 13 § eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna eller barnen, får en annan lärare eller förskollärare, bedriva undervisningen. En sådan lärare eller förskollärare ska 1. vara lämplig att bedriva undervisningen, och 2. i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En person som avses i första stycket får bedriva undervisning under högst ett år i sänder. (2 kap. 18 § skollagen)

Av förarbetena till skollagen framgår att huvudmannen efter denna tid är skyldig att på nytt försöka finna en lärare som har en utbildning som är avsedd för undervisningen. (prop. 2009/10:165, s. 653)

I förarbetena anges att med "särskilt skäl med hänsyn till eleverna" avses exempelvis behov av att få bort en utbildad lärare som har missbruksproblem från undervisningen. Det ges också exempel på organisatoriska skäl som hastiga svängningar i söktryck och elevkullarnas storlek, tjänstledigheter, förändringar i efterfrågan på viss undervisning eller ökat behov av särskilt stöd. (prop. 2009/10:165, s. 268)

Av förarbetena framgår vidare att om det saknas en lärare eller förskollärare med legitimation och rätt behörighet inom organisationen kan huvudmannen alltså låta en annan lärare eller förskollärare utan legitimation och rätt behörighet bedriva undervisningen, under förutsättning att denna person har tillräcklig kompetens och är lämplig för det. Finns det ingen sådan person inom huvudmannens organisation bör huvudmannen göra ansträngningar för att rekrytera en legitimerad och behörig lärare eller förskollärare. Visar det sig sedan saknas sökande med legitimation och rätt behörighet får en annan lärare eller förskollärare tillfälligt bedriva undervisningen. (prop. 2010/11:20 s. 84–85)

Av förarbetena till skollagen framgår slutligen att läraren är den enskilt viktigaste faktorn för elevernas resultat. Studier visar att lärares ämneskompetens och didaktiska kompetens är avgörande för att eleverna ska nå goda resultat. Det är därför problematiskt att en stor del av undervisningen i det svenska skolväsendet bedrivs av personer som saknar utbildning för den undervisning de bedriver, helt eller delvis. Utöver de generella lärarkompetenserna ska lärare också ha en specifik kompetens för olika skolformer, verksamheter, årskurser och ämnen. Det är nödvändigt eftersom barn, ungdomar och vuxna i olika åldrar och på olika utbildningsnivåer kräver olika slag av undervisning. För att utbildningen och undervisningen ska hålla hög kvalitet ska huvudmännen använda lärares kompetens på rätt sätt i undervisningen. Rektorn som leder och samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt verksamhetsområde, har ansvar för att planera verksamheten på ett sådant sätt att lärare och förskolläraren har utbildning för. (prop. 2009/10:165 s. 261 f.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Tillsynen visar visserligen att undervisningen vid skolenheten inte fullt ut bedrivs av lärare som avlagt speciallärarexamen med specialisering mot intellektuell funktionsnedsättning. Skolinspektionen bedömer dock att huvudmannen vidtagit tillräckliga åtgärder, bland annat genom att ta hänsyn till hela sin

organisation, för att uppfylla författningarnas krav. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Allan Westerdahl

Beslutsfattare
Signerat av: Allan Westerdahl

X Caroline Göth

Föredragande
Signerat av: Caroline Göth